

PARTS:

Apel·lant : **AFI SLU i**
AVAFV SAU

Procurador : Sr. **JFC**

Advocat : Sr. **ECA**

Apel·lat : Sr. **GRI**

Advocat : Sra. **MVT**

SENTÈNCIA 090-2020

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. **ALBERT ANDRÉS PEREIRA**

Magistrats: Sr. **VINCENT ANIÈRE**

Sr. CARLES CRUZ MORATONES

Andorra la Vella, el 21 de juliol del 2020.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat **Sr. VINCENT ANIÈRE**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- Per escrit de data 12-12-2017, el Sr. GRI, va formular demanda de reclamació de quantitat a tramitar pel procediment ordinari contra la societat AFI, SLU, sol·licitant la seva condemna a pagar-li la quantitat de 5.668,92.- euros amb els interessos legals, imposant les costes processals a la demandada inclosos els honoraris d'advocat i de procurador. (AUTES 2000482/2017).

Per escrit del 16-12-2018, la representació processal de la societat AFI va contestar sol·licitant la íntegra desestimació de la demanda, tot i formulant una demanda reconvençional en el sentit de condemnar el Sr. GRI a pagar-li l'import de 2.694,60.-euros, el tot amb imposició de les costes processals a la part agent, inclosos honoraris d'advocat, de procurador i eventuais perits.

Segon.- Per escrit de data 30-01-2018, el Sr. GRI, va formular demanda de reclamació de quantitat a tramitar pel procediment ordinari contra la societat AVAFV, SAU, sol·licitant la seva condemna a pagar-li la quantitat de 4.073,06.-euros amb els interessos legals, imposant les costes processals a la demandada inclosos els honoraris d'advocat i de procurador. (AUTES 3000540/2017).

Per escrit del 21-02-2018, la representació processal de la societat AFV va contestar sol·licitant la íntegra desestimació de la demanda, tot i formulant una demanda reconvençional en el sentit de condemnar el Sr. GRI a pagar-li l'import de 33.071,74.-euros, el tot amb imposició de les costes processals a la part agent, inclosos honoraris d'advocat i de procurador.

Tercer.- Per Aute del 20-09-2018 es va acorda acumular els autes 3000540/2017 als 2000482/2017.

Quart.- Degudament evacuats tots els tràmits processals escaients, el Tribunal de Batlles va dictar sentència del 02-09-2019 decidint :

“Primer.- Estimar les demandes presentades pel Sr. GRI contra les societats AFI, S.L.U. i AVAFV,S.A.U., condemnant a la primera al pagament de la quantitat de 5.668,92.- euros i la segona al pagament de la quantitat de 4.073,06.- euros en concepte de quitança pendent d’abonament, més els interessos legals des de la data de la contesta a la demanda.

Segon.- Desestimar les demandes reconventionals formulades per les representacions processals de les societats AFI, S.L.U. i AVAFV,S.A.U. contra el Sr. GRI, sense perjudici que una volta exigides les condicions indicades en el conveni puguin reclamar el deute al deutor.

Tercer.- Imposar les costes processals causades, inclòs els honoraris d’advocat i procurador a les societats AFI, S.L.U. i AVAFV,S.A.U.

Quart.- Notificar la present resolució a les parts interessades.”

Cinquè.- Contra aquesta resolució formula recurs d’apel·lació la representació processal de les societats AFI, SLU, i AVAFV, SAU, demanant la seva revocació i l’estimació de les demandes reconventionals amb imposició de les costes processals, inclosos els honoraris d’advocat i de procurador d’ambdues instàncies.

La representació processal del Sr. GRI, reclama la seva confirmació en tots els seus extrems i la condemna de la recurrent a pagar les costes de segona instància.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- No es discuteix que el demandant tenia una relació laboral amb les dues societats demandades, de les quals el Sr. EC és soci i administrador únic, ni que el dia 10-01-2017, després de la resolució dels contractes laborals a iniciativa de la part empresarial, les parts varen firmar un document de quitança laboral reconeixent al Sr. GRI el dret a percebre

un import respectivament 8.363,52.-euros i 4.073,06.-euros, imports acceptats per l'assalariat.

D'aquest import total de 12.436,58.-euros pagat mitjançant una sèrie de xecs bancaris, va romandre impagada la suma total de 9.741,98.-euros (5.668,92+4.073,06) ja que el Sr. EC es va oposar al pagament dels xecs que quedaven per satisfer.

Es tracta de l'objecte de la demanda presentada per l'agent.

D'altra banda, ha quedat acreditat que el Sr. EC va prestar els seus serveis d'advocat al Sr. GRI i, el dia 09-01-2017, els dos varen firmar un document de reconeixement de deute en mèrits del qual el Sr. GRI va reconèixer deure al Sr. EC l'import total de 40.000.-euros en concepte d'honoraris professionals, impostos no inclosos.

En el mateix document el Sr. GRI es va comprometre a satisfer aquesta quantitat en les condicions següents (la negreta és nostra):

*“Segon.- La part deutora es compromet a satisfer dita quantitat expressada en el pacte primer del present conveni a la part creditora **a partir del moment en que arribi a millor fortuna** mitjançant transferència bancària al número de compte bancari xxx o mitjançant pagament en el domicili professional de la part creditora contra el lliurament del corresponent rebut.*

*Tercer.- Tan bon punt la part deutora arribi a millor fortuna, **la part creditora emetrà una única factura pel global de l'import establert en el pacte primer del present contracte** i aplicarà el tribut a càrrec de la part deutora que en el moment de la emissió de la factura estigui en vigor. A tal efecte, la part deutora restarà obligada en el termini de deu dies naturals a satisfer el esmentat import al número de compte bancari indicat en el pacte segon del present contracte o mitjançant el pagament en el domicili professional de la part creditora.*

*Quart.- En el supòsit que la part deutora arribi a millor fortuna i no satisfaci en el termini dels deu dies naturals següents el deute contret amb la part creditora **o qualsevol acte d'ingratitude, delictes, revelació de secrets de la part deutora contra la part creditora**, els seus assalariats, les seves societats i/o el seu entorn familiar i/o afectiu donarà dret a la part creditora a donar immediatament per vençut el crèdit establert en el pacte primer del present contracte juntament amb els interessos pactats i els tributs en Vigor.*

Cinquè.- A comptar a partir de la data del present contracte es generaran a càrrec de la part deutora un interès de demora del sis per cent anual i fins a la total liquidació del deute.(...)".

És en data 19-02-2017, sia només un mes més tard, que el Sr. EC va establir la factura per import total de 41.800.-euros (impostos inclosos, però sense aplicar el 6% d'interessos).

El 04-01-2018, el Sr. EC va comparèixer davant de Notari per elevar a públic l'acte de cessió de crèdits relatiu al deute de 40.000.-euros a favor de les societats demandades de data 20-03-2017 i notificat al Sr. GRI el 22-03-2017.

El tribunal ha jutjat aquesta cessió com a vàlida i aquest extrem no ha sigut recorregut.

El nucli de la discussió va ser, i encara és, de determinar si ha existit una compensació automàtica entre deutes recíprocs.

El tribunal ha considerat que el deute no era ni líquid ni exigible perquè no quedaven complides les condicions establertes en el conveni del 10-01-2017.

Segon.- El recurs de la representació processal de les demandades es fonamenta sobre la consideració general que la sentència d'instància incorre en una errònia valoració de les proves i en una indeguda aplicació del dret.

Argumenta, de forma resumida, que la sentència estableix una cronologia totalment errònia i arbitrària al considerar que les societats AFI, SLU i AVAFV, SAU havien d'emetre una factura i notificar-la al deutor quan aquest anteriorment ja disposava de la factura esmentada i a més a més s'havia negat a rebre la notificació de la cessió del crèdit que s'havia portat a terme ; que no és cert que ha quedat acreditat que el Sr. GRI era propietari abans de l'inici de la relació laboral de les societats identificades en període de proves i aquest fet acredita per si sol que dit senyor va arribar

a una situació de millor fortuna de la que aparentment tenia en el moment de celebrar el contracte de reconeixement de deute sobretot quan resulta acreditat que també és propietari de diverses unitats immobiliàries, tenint a més el suport econòmic del seu pare ; que aquesta situació li permetia honorar el deute pendent ja que a més havia percebut una part de la liquidació ; que el terme arribar a millor fortuna no és cap terme jurídic indeterminat sinó que únicament estableix un termini incert.

Sosté d'altra banda que sí que ha quedat provat que el Sr. GRI va rebre l'import de 2.200.-euros en metàl·lic amb l'única finalitat de comprar material divers per a la llar dels apartaments de la societat AFV però no els va destinar a aquesta finalitat sinó que a altres finalitats particulars que no tenien res a veure, i així resta provat l'acte d'ingratitude o il·lícit penal del demandant que determinava la immediata exigibilitat del deute ; que el terme ingratitude no és un terme jurídic indeterminat sinó que correspon a aquells actes de l'agraciat que han atemptat contra la vida del donant o ha comès qualsevol tipus de delictes en contra del mateix, i que no precisa de cap acció judicial prèvia ni la condemna expressa de cap delictes o la presentació d'una eventual denúncia sinó que s'ha de tenir en compte del punt de vista estrictament civil; que és totalment arbitrària per desproporcionada i contrària a la sana crítica l'afirmació que efectua la sentència en el sentit que no resta acreditat l'acte d'ingratitude del demandant per quan en el rebut no s'especifica ni els proveïdors ni el material que el senyor GRI ha de comprar a favor de la societat ; que el demandant s'ha mantingut passiu malgrat la facilitat probatòria que li representava acreditar que havia comprat el material.

Afirma que ell mateix va donar compliment al contracte de reconeixement de deute consistent en emetre la factura en data de 19-02-2017 a càrrec del senyor GRI per causa de l'acte d'ingratitude i la mateixa es va adreçar al domicili del deutor per correu ordinari i és de manera arbitrària que el tribunal indica que no consta que hagi estat notificada al demandant quan el conveni no estableix cap requisit de forma al respecte ; que la sentència efectua una errònia valoració de les proves quan afirma que tampoc consta la comunicació al Sr. GRI de la cessió del crèdit atès que el contingut dels burofaxos enviats no van poder ésser lliurats al destinatari l'esmentat

burofax no va poder ésser finalment notificat al senyor GRI per quan aquest darrer no va tenir cap interès en rebre la notificació i no va passar per les oficines postals pel lliurament del document; que és suficient l'acreditació per part del creditor d'haver realitzat els actes necessaris per tal de procedir a la notificació del crèdit ; que en tot cas, el Sr. EC ni les societats apel·lants tenien cap obligació de notificar la cessió del crèdit al deutor ja que tal *denuntiatio* no és un requisit essencial.

Com a últim motiu de recurs, s'alça en contra de la imposició de les costes de primera instància de les dues demandes ja que fa valer que s'han aplanat a la pretensió econòmica del demandant i no consta que hagi hagut cap tipus de requeriment previ per part del demandant.

Tercer.- La compensació constitueix una forma de pagament de les obligacions i consisteix en l'extinció de deutes recíprocs a l'altura de la menys onerosa.

En principi la compensació és automàtica o *ipso iure* ja que, si la compensació està al·legada, la sentència és "*declarativa d'un fet que s'ha produït al marge del procés per disposició de la Lle*" (TSJC 14/97).

Per què la compensació de crèdits dineraris pugui operar *ipso iure* cal que siguin reunits els requisits següents : els deutes han de ser recíprocs, líquids, exigibles i certs. Qui al·lega la compensació ha de provar que els deutes concernits responen a aquestes característiques.

Pel que fa al caràcter recíproc, és precís que les persones concernides siguin a la vegada deutora i creditora una en front de l'altra.

Aquest requisit té importància en el nostre cas per quan els crèdits que es pretén compensar amb el del Sr. GRI no en eren titulars les societats deutores en relació al dit senyor sinó que en era titular el Sr. EC. Però apareix que el mateix va cedir el seu crèdit a les referides societats, evidentment per permetre aquesta compensació.

Ara bé, aquest canvi del pol actiu de l'obligació està permès pel nostre dret, fins i tot sense el previ consentiment del deutor i sense la seva informació, tota vegada que la cessió de crèdit consisteix en un negoci jurídic aformal

entre el cedent i el cessionari en el qual el cedit no intervé. És només al moment de determinar si el deutor ha pagat a la bona persona que juga la prèvia comunicació al mateix del canvi de creditor però aquesta problemàtica no es dona en el nostre cas.

Per tant els dubtes que han sorgit en relació a la notificació i a l'elevació a públic del contracte de cessió no poden constituir un obstacle al mecanisme de la compensació puix, a partir de la cessió del 2017, hem de considerar que existien deutes recíprocs entre les parts concernides per la compensació invocada.

Pel que fa al caràcter líquid, aquest requisit correspon al fet que el seu import es coneix de manera certa.

En el nostre cas, no es pot compartir l'afirmació del tribunal que el deute no seria líquid.

En efecte, aquest caràcter líquid pot resultar d'un reconeixement de deute (158/08 del 23-12-2008) i justament, en el present cas existeix el reconeixement del 09-01-2017 que fixa el deute en 40.000 euros més interessos i impostos, i la factura del 19-02-2017 que el fixa en 41.800.- euros, elements que permeten considerar el deute com a líquid.

Quart.- Pel que fa al caràcter exigible i cert, però, les coses són diferents.

Al respecte es pot citar la sentència del Tribunal de la mitra del 15-12-1986 (pàgina 256 del llibre) :

“que el caràcter automàtic de la compensació exigeix una perfecta claredat i determinació dels deutes que es volen compensar i una molt especial cura per tal d'evitar danys possibles, quan la compensació no persegueix la finalitat tan clarament expressada en el Digest (16. 2. 3) quan diu que la compensació ens es necessària per això: perquè ens importa més no pagar que repetir el que ja ha estat pagat. Consideració aquesta que porta naturalment a disposar que els Jutges no han de sentir-se inclinats a admetre les compensacions ni les han d'admetre amb fàcil disposició, sinó que usant del dret estricte, les reservin per un altre judici en el cas en què trobin que fa falta una major i més ampla investigació (Cod. 4, 31, 14, 1).”.

Concretament, es tracta de dir si el creditor té dret d'obtenir el pagament del deute, si el deute ha vençut. Quan el cobrament està afectat o pendent

d'un termini o una condició com la sobrevinguda d'un esdeveniment futur incert no es pot considerar com a exigible (veure en aquest sentit TSJC 158/08 del 23-12-2008 i ATSC 42/13 del 28-06-2013).

En el cas d'Autes, el conveni del 2017 ajorna les obligacions del deutor i institueix dos supòsits en els quals el creditor pot donar el crèdit per vençut i exigir el pagament : o bé el retorn a millor fortuna seguit per l'emissió de la factura única global (cas en el qual el pagament ha d'intervenir els 10 dies de la factura), o bé la comissió de qualsevol acte d'ingratitude, delictes, revelació de secrets (cas en el qual el pagament ha d'intervenir immediatament).

Ara bé, compartim la conclusió del Tribunal de batlles que cap dels dos queda complert.

Pel que fa al retorn a millor fortuna, vulgui o no el recurrent, es tracta d'un concepte imprecís que hauria merescut una millor definició per les parts quan el conveni atorgat entre elles no comporta cap element que permeti determinar sobre quins criteris s'han volgut fonamentar per decidir en quines condicions es podria considerar que el Sr. GRI havia tornat a millor fortuna.

Tal noció implica poder procedir a una comparació entre la situació del deutor al moment d'atorgar-li el crèdit i el moment de la seva reclamació. I com bé ho diu el tribunal, s'ha d'entendre que tal condició implica un canvi significatiu o substancial en la situació del deutor.

El Sr. EC ha emès molt ràpidament la seva factura i considera que els primers pagaments que ha fet en aplicació de les quitances laborals ja van constituir pel Sr. GRI un retorn a millor fortuna, no podem compartir aquest punt de vista tota vegada que no es tracta d'uns imports molt importants, en particular en relació al deute de 40.000.-euros, cobrats en concepte d'havers laborals, i que si les parts haguessin volgut que aquests primers pagaments permetin considerar com a vençut el deute, de ben segur ho haurien previst en el conveni.

D'altra banda, si bé apareix que el Sr. GRI és propietari de parts socials i d'un pis, no coneixem els valors dels mateixos. La qualificació de luxós de l'apartament només es recolza sobre l'afirmació del creditor i les societats són objecte de varis embargaments.

Quant al fet de rebre suport econòmic del seu pare, a manca de detalls sobre aquest suport, el mateix constitueix més aviat una circumstància que confirma que la seva situació econòmica no és de les millors.

Per tant, no es pot dir en el marc del present plet que el Sr. GRI hagi arribat a millor fortuna en relació a la situació que era la seva al 09-01-2017.

Pel que fa l'acte d'ingritud o delicte, el Sr. EC hauria descobert després del 09-01-2017 que el Sr. GRI s'hauria apropiat d'uns diners que li havia remès al 2016 per les necessitats del seu treball.

No és veu en que existiria una relació de gratificant-agraciat entre les parts quan la seva relació era laboral i que és en el desenvolupament de la mateixa que el Sr. GRI va rebre l'import de 2.200.-euros al 2016 per a la compra de material per a la llar dels apartaments de la societat AFV situats a Canillo.

En tot cas, no ha quedat provat que no hauria comprat aquest material i que s'hauria quedat amb el referit import per necessitats personals.

Les sospites del Sr. EC no són suficients i els elements recollits en autes al respecte són imprecisos i en tot cas ineficaços per establir una apropiació o un delicte.

Per consegüent, no podem constatar i declarar que la compensació ha intervingut, i no s'hi pot donar lloc en el marc del present plet.

Cinquè- L'últim aspecte del recurs és en relació a les costes.

Les recurrents sostenen que es van aplanar atès que han reconegut els deutes que tenia enfront del Sr. GRI.

Però el que van fer en realitat es oposar-se a la demanda aixecant la compensació i reclamant la condemna del demandant a pagar-li el ròssec que pretenien que existia a favor seu.

Al final, s'estimen íntegrament les demandes principals acumulades i es desestimen totalment les seves pretensions reconventionals.

En aquestes condicions, és de manera perfectament coherent que el tribunal ha aplicat la regla del venciment objectiu i els hi va imposar la totalitat de les costes de primera instància.

Sisè.- Pet tot l'exposat, el recurs s'ha de desestimar íntegrament.

La desestimació del recurs justifica la imposició de les costes d'aquesta alçada a la part recurrent vençuda.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

Primer.- Desestimar el recurs de la representació processal de les societats AFI, SLU, i AVAFV, SAU, contra la Sentència del Tribunal de Batlles del 02-09-2019 que confirmem íntegrament.

Segon.- Imposar a les societats AFI, SLU, i AVAFV, SAU, les costes judicials d'aquesta alçada.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-